

Paskelbtas Id	:	C-295/20
Dokumento numeris	:	1
Registro numeris	:	1155550
Pateikimo data	:	02/07/2020
Įrašymo į registrą data	:	03/07/2020
Dokumento tipas	:	Prašymas priimti prejudicinį sprendimą
<hr/>		
Pateikimo per e-Curia referencinis numeris	:	Procesinis dokumentas DC129793
Rinkmenos numeris	:	1
Pateikėjas	:	Karolis Šimanskis (J357319)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. liepos 2 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Gedimino Sagačio ir Dalios Vasarienės, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Sanresa“** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2019 m. gruodžio 18 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Sanresa“ ieškinius atsakovui Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos dėl perkančiosios organizacijos sprendimų panaikinimo, dalyvaujant tretiesiems asmenims uždarajai akcinei bendrovei „Toksika“, uždarajai akcinei bendrovei „Žalvaris“, akcinei bendrovei Palemono keramikos gamyklai ir uždarajai akcinei bendrovei „Ekometrija“, išvadą teikianti institucija byloje – Viešųjų pirkimų tarnyba.

n u r o d o :

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių reikalavimų tiekėjų teisei verstis veikla kvalifikavimą ir atitikties jiems vertinimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Šalių ginčas patenka į *nacionalinio* – Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPI) – ir *Europos Sąjungos* – Europos Parlamento ir Tarybos 2014 m. vasario 26 d. direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (toliau – Direktyva 2014/24), ir Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. birželio 14 d. reglamento (EB) 1013/2006 dėl atliekų vežimo (toliau – Reglamentas 1013/2006) – teisinio reguliavimo sritį.
3. Iš bylos duomenų matyti, kad 2019 m. spalio 7 d. sudarytos viešojo paslaugų pirkimo sutarties vertė – 1 167 500 Eur be PVM, ji viršija minimalią tarptautinių pirkimų vertę, todėl šalių ginčas neabejotinai patenka į Europos Sąjungos viešųjų pirkimų teisės reguliavimo sritį. Reglamentas 1013/2006 taikymas nesiejamas su atliekų vežimo verte, o priklauso nuo objekto (atitinkamų atliekų) ir teritoriniu aspektu, todėl šalių ginčas patenka ir į šį Europos Sąjungos tiesioginio taikymo teisės akto sritį.
4. Dėl šalių ginčui taikytinos Europos Sąjungos teisės turinio ir ją aiškinančios jurisprudencijos aiškinimo kasacinis teismas kreipiasi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (toliau – Teisingumo Teismas), kad šis priimtų prejudicinį sprendimą nagrinėjamoje byloje. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 267 straipsnio nuostatas Europos Sąjungos institucijų aktų išaiškinimo klausimui iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme,

KOPIJA TIKRA

- kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Teisingumo Teismą (SESV 267 straipsnio 1 dalies b punktas, 3 dalis).
5. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra galutinė instancija nagrinėjant šią bylą ir jo priimtas procesinis sprendimas būtų galutinis ir neskundžiamas (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 362 straipsnis).
 6. Nagrinėjamoje byloje kasacinio teismo poreikis kreiptis į Teisingumo Teismą grindžiamas tuo, kad šalių ginčui spręsti aktualių kai kurių Europos Sąjungos teisės normų turinys iki galo nėra aiškus taikant tiek *acte clair*, tiek *acte éclairé* doktrinas.
 7. Atsižvelgdama į tai, kad kasacinis teismas į Teisingumo Teismą kreipiasi negalutine nutartimi (CPK 260 straipsnis), t. y. ja šalių ginčas neišsprendžiamas iš esmės, teisėjų kolegija, nepažeisdama CPK 361 straipsnio nuostatų, bylos teisės ir fakto klausimus pristatys tik tiek, kiek reikalinga procesui dėl prejudicinio sprendimo priėmimo (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 30 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-266-378/2017 7 punktą).
 8. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, kasacine tvarka nagrinėdamas bylas, paprastai neperžengia kasacinio skundo ribų (CPK 353 straipsnio 1 dalis), tačiau dėl viešojo intereso apsaugos ir tais atvejais, kai kyla visuomenės poreikis, teismas gali išspręsti šalių ginčą aiškindamas ir taikydamas teisę ne tik dėl proceso dokumentuose nurodytų aplinkybių, bet ir dėl kitų argumentų, t. y. tokiu atveju turi teisę peržengti kasacinio skundo ribas, apie tokį ketinimą informuodamas dalyvaujančius byloje asmenis (CPK 353 straipsnio 2 dalis).
 9. Šioje byloje susidarė tokia kasacinio skundo ribų peržengimo situacija. Tinkamo dalyvaujančių byloje asmenų informavimo aspektu pažymėtina, kad kai teismas kreipiasi prejudicinio sprendimo į Teisingumo Teismą, atsižvelgiant į tai, kad tokia nutartis – negalutinis teismo sprendimas, laikytina, jog juo šalys apie tai informuojamos CPK 353 straipsnio 2 dalies prasme (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 9 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-436/2013; 2013 m. gruodžio 16 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-7-559/2013).
 10. Ginčo šalys prejudicinio sprendimo priėmimo procedūroje turi galimybę pateikti savo argumentus (rašytines pastabas, esant reikalui, dalyvauti Teisingumo Teismo posėdyje) dėl nacionalinio teismo kreipimesi pateiktų klausimų, todėl Lietuvos Aukščiausiojo Teismo iniciatyva plačiau nagrinėti jų ginčą nelaikytina siurprizine ir pažeidžiančia jų teisę į teisminę gynybą.

I. Šalių ginčui spręsti aktualus Lietuvos teisinis reguliavimas

11. VPĮ 35 straipsnyje („Pirkimo dokumentų turinys“), *inter alia* (be kita ko), nurodyta:

1. *Perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose pateikia visą informaciją apie pirkimo sąlygas ir procedūras.*

2. *Pirkimo dokumentuose turi būti nurodyta:*

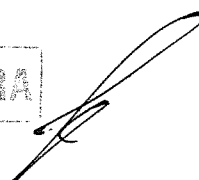
1) *pasiūlymų rengimo reikalavimai;*

2) *tiekėjų pašalinimo pagrindai, kvalifikacijos reikalavimai ir, jeigu taikytina, reikalaujami kokybės vadybos sistemos ir (arba) aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartai, tarp jų ir reikalavimai atskiriems bendrą paraišką ar pasiūlymą pateikiantiems tiekėjų grupės nariams;*

3) *informacija, kad jeigu tiekėjo kvalifikacija dėl teisės verstis atitinkama veikla nebuvo tikrinama arba tikrinama ne visa apimtimi, tiekėjas perkančiajai organizacijai įsipareigoja, kad pirkimo sutartį vykdys tik tokią teisę turintys asmenys;*

<...>

KOPIJA TIKRA

5) tiekėjų pašalinimo pagrindų nebuvimą, atitiktą kvalifikacijos reikalavimams ir, jeigu taikytina, reikalaujamiems kokybės vadybos sistemos ir (arba) aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartams, patvirtinančių dokumentų sąrašas, informacija, kad tiekėjas turi pateikti Europos bendrąjį viešųjų pirkimų dokumentą pagal šio įstatymo 50 straipsnyje nustatytus reikalavimus, o vykdant atvirą konkursą nurodoma, ar bus taikoma šio įstatymo 59 straipsnio 4 dalyje nurodyta galimybė pirmiausia vertinti tiekėjo pateiktą pasiūlymą, o vėliau tikrinti jo kvalifikaciją;

<...>

8) prekių, paslaugų ar darbų pavadinimas, kiekis (apimtis), su prekėmis teiktinų paslaugų pobūdis, prekių tiekimo, paslaugų teikimo ar darbų atlikimo terminai;

<...>

13) perkančiosios organizacijos siūlomos šalims sudaryti pirkimo sutarties sąlygos ir (arba) pirkimo sutarties projektas pagal šio įstatymo 87 straipsnyje nustatytus reikalavimus, jeigu jis yra parengtas. Jeigu ketinama sudaryti preliminariąją sutartį, pirkimo dokumentuose taip pat turi būti preliminariosios sutarties sąlygos ir (arba) preliminariosios sutarties projektas, jeigu jis yra parengtas;

<...>

19) pasiūlymų pateikimo termino pabaiga, vieta ir būdas;

<...>

4. Perkančioji organizacija pirkimo dokumentus rengia vadovaudamasi šio įstatymo nuostatomis. Pirkimo dokumentai turi būti tikslūs, aiškūs, be dviprasmybių, kad tiekėjai galėtų pateikti pasiūlymus, o perkančioji organizacija – nupirkti tai, ko reikia.

12. VPĮ 40 straipsnyje („Paraiškos ir pasiūlymo pateikimas“), *inter alia*, nustatyta:

1. Perkančioji organizacija privalo nustatyti pakankamą paraiškų ir pasiūlymų pateikimo terminą, kad tiekėjai spėtų laiku ir tinkamai parengti ir pateikti paraiškas ir pasiūlymus. Toks terminas turi būti ne trumpesnis kaip šio įstatymo 60, 62, 65, 69, 74 straipsniuose nurodyti trumpiausi paraiškų ir pasiūlymų pateikimo terminai. Perkančioji organizacija, nustatydamą šį terminą, privalo atsižvelgti į pirkimo sudėtingumą ir laiką, reikalingą paraiškoms ir pasiūlymams parengti.

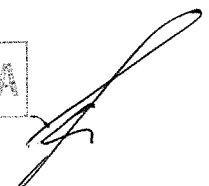
<...>

3. Jeigu pasiūlymus galima parengti tik apsilankius paslaugų teikimo ar darbų atlikimo vietoje arba tik vietoje susipažinus su pirkimo dokumentuose nustatytais reikalavimais, perkančioji organizacija nustato ilgesnius, negu šio įstatymo 60, 62, 65, 69, 74 straipsniuose nustatyti, pasiūlymų pateikimo terminus, kad visi suinteresuoti tiekėjai turėtų galimybę susipažinti su visa pasiūlymui parengti reikalinga informacija.

4. Perkančioji organizacija privalo pratęsti pasiūlymų pateikimo terminus, kad visi pirkime norintys dalyvauti tiekėjai turėtų galimybę susipažinti su visa pasiūlymui parengti reikalinga informacija, šiais atvejais:

1) jeigu dėl kokių nors priežasčių papildoma su pirkimo dokumentais susijusi informacija būtų pateikiama likus mažiau kaip 6 dienoms, supaprastinto pirkimo atveju – 4 dienoms iki pasiūlymų pateikimo termino pabaigos, nors šios informacijos buvo paprašyta laiku. Atviro konkurso, riboto konkurso, skelbiamų derybų pagreintų procedūrų atvejais, kaip nustatyta šio įstatymo 60 straipsnio 3 dalyje, 62 straipsnio 7 dalyje, šis terminas yra 4 dienos, supaprastinto pirkimo pagreintų procedūrų atvejais – 3 dienos;

KOPIJA TIKRA

2) jeigu buvo padaryta reikšmingų pirkimo dokumentų pakeitimų.

5. Perkančioji organizacija, pratęsdama pasiūlymų pateikimo terminą šio straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, privalo atsižvelgti į informacijos ir pirkimo dokumentų pakeitimų svarbą. Jeigu papildomos informacijos nebuvo paprašyta laiku arba ji neturi esminės įtakos pasiūlymų parengimui, perkančioji organizacija pasiūlymų pateikimo termino gali nepratęsti.

<...>

13. VPĮ 47 straipsnyje („Tiekėjo kvalifikacijos tikrinimas“), *inter alia*, nurodyta:

1. Perkančioji organizacija privalo išsiaiškinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas, todėl ji turi teisę skelbime apie pirkimą ar kituose pirkimo dokumentuose nustatyti būtinus kandidatų ar dalyvių kvalifikacijos reikalavimus ir šių reikalavimų atitiktį patvirtinančius dokumentus ar informaciją. Perkančiosios organizacijos nustatyti kandidatų ar dalyvių kvalifikacijos reikalavimai negali dirbtinai riboti konkurencijos, turi būti proporcingi ir susiję su pirkimo objektu, tikslūs ir aiškūs. Tikrinant tiekėjų kvalifikaciją, pasirinktinai atsižvelgiama į jų:

- 1) teisę verstis atitinkama veikla;
- 2) finansinį ir ekonominį pajėgumą;
- 3) techninį ir profesinį pajėgumą.

2. Perkančioji organizacija turi teisę pirkimo dokumentuose pareikalauti, kad tiekėjas turėtų teisę verstis ta veikla, kuri reikalinga pirkimo sutarčiai įvykdyti. Paslaugų pirkimo atveju ji gali pareikalauti, kad tiekėjai turėtų specialų leidimą arba būtų tam tikrų organizacijų nariai, jeigu tai privaloma norint teikti atitinkamas paslaugas savo kilmės šalyje.

<...>

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

II. Pagrindinės šalių ginčo aplinkybės ir jo eiga teismo procese

14. 2018 m. spalio 7 d. atsakovas Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos (toliau – ir atsakovas, perkančioji organizacija) paskelbė tarptautinį atvirą *Pavojingų atliekų tvarkymo paslaugų pirkimą* (toliau – Konkursas).

15. Konkurso sąlygose, *inter alia*, nustatyta:

Perkančioji organizacija, įvertindama tai, kad būtina skubiai likviduoti padidintos rizikos objektą ir skubiai tvarkyti pavojingas atliekas, siekiant užkirsti kelią ekologiškai nelaimėi, taiko pagreitintą procedūrą, trumpindama pasiūlymų pateikimo terminą, kaip tai nustatyta VPĮ 60 straipsnio 3 dalies 1 punkte (9 punktas).

Pirkimo objektas: BUAB „Ūrus“ ir Ko teritorijoje Dičiūnų k., Utenos r., Kaimynų g. 13 lauke laikomų (pavojingų aplinkai, irstančiose talpose, sudėtose ant žemės, taip pat keliais aukštais viena ant kitos, veikiamose svorio, kritulių, oro temperatūros ir kitų aplinkos veiksnių, jose esančių pavojingų cheminių medžiagų, prieinamų pašaliniam asmeniui) pavojingų atliekų

KOPIJA TIKRA

tvarkymo paslaugos. Padidintos rizikos objektą būtina skubiai likviduoti, siekiant užkirsti kelią ekologinei nelaimei (11 punktas).

Tiekėjas, dalyvaujantis pirkime, turi atitikti šiame punkte nustatytus kvalifikacijos reikalavimus. Tiekėjo kvalifikacija turi būti įgyta iki pasiūlymo pateikimo termino pabaigos. Perkančioji organizacija atitiktį kvalifikacijos reikalavimams patvirtinančių dokumentų, nurodytų šio punkto lentelėje, reikalaus tik iš to tiekėjo, kurio pasiūlymas pagal vertinimo rezultatus galės būti pripažintas laimėjusiu (23 punktas).

Tiekėjas privalo atitikti visus nustatytus kvalifikacijos reikalavimus:

turėti teisę verstis pirkimo sutarčiai vykdyti reikalinga veikla – turėti VĮ Registrų centro JAR išplėstinį išrašą ar kitą oficialų kompetentingos institucijos išduotą dokumentą, liudijantį teisę verstis veikla, kuri reikalinga pirkimo sutarčiai įvykdyti – pavojingų atliekų tvarkymu. Tiekėjas pateikia Valstybės įmonės Registrų centro Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro išplėstinio išrašo ar kito dokumento, patvirtinančio tiekėjo teisę verstis veikla, kuri reikalinga pirkimo sutarčiai įvykdyti, arba atitinkamos užsienio šalies institucijos (profesinių ar veiklos tvarkytojų, valstybės įgaliotų institucijų pažymos, kaip yra nustatyta toje valstybėje, kurioje tiekėjas registruotas) išduoto dokumento ar priesaikos deklaracijos, liudijančios tiekėjo teisę verstis veikla, kuri reikalinga pirkimo sutarčiai įvykdyti, kopijas. Pateikiami skenuoti dokumentai elektronine forma (23 punkto lentelės 1 punktas) (toliau – ir ginčo Konkurso sąlyga).

Tiekėjas techninėje specifikacijoje nurodytas atliekų tvarkymo veiklas turi būti įregistravęs Atliekų tvarkytojų valstybiniame registre ir turi turėti teisę tvarkyti techninės specifikacijos 1 lentelėje nurodytas atliekas. Informacija yra vieša, todėl PO ją pasitikrins pati (23 punkto lentelės 2 punktas).

Tiekėjas turi teisę tvarkyti pavojingas atliekas, nurodytas techninėje specifikacijoje. Pateikiama galiojanti pavojingų atliekų licencijos kopija. Pateikiami skenuoti dokumentai elektronine forma (23 punkto lentelės 3 punktas).

Tiekėjui yra išduotas taršos integruotos prevencijos kontrolės leidimas arba taršos leidimas pirkimo sąlygų techninėje specifikacijoje nurodytų atliekų rūšims ir kiekiui bei galiojanti laidavimo draudimo sutartis ar banko garantija, užtikrinanti atliekų naudojimo ar šalinimo veiklos nutraukimo plane numatytų priemonių finansavimą įmonės bankroto ar kitu atveju, kai įmonė privalo nutraukti atliekų naudojimo ar šalinimo veiklą ir neturi sukaupusi tam reikalingų lėšų. Pateikiami išduoto galiojančio taršos integruotos prevencijos kontrolės leidimo arba taršos leidimo, laidavimo draudimo sutarties ar banko garantijos kopija. Pateikiami skenuoti dokumentai elektronine forma (23 punkto lentelės 4 punktas).

Jeigu tiekėjo kvalifikacija dėl teisės verstis atitinkama veikla nebuvo tikrinama arba tikrinama ne visa apimtimi, tiekėjas perkančiajai organizacijai įsipareigoja, kad pirkimo sutartį vykdys tik tokią teisę turintys asmenys (23.1.2 punktas).

Paslaugų teikėjui yra suteikiama galimybė prieš pateikiant pasiūlymą apžiūrėti teritoriją, iš anksto suderinus laiką su Perkančiosios organizacijos darbuotojais. Perkančioji organizacija pasilieka teisę pirkti atliekų tvarkymo paslaugas pagal poreikį ir neįsipareigoja nupirkti visų techninės specifikacijos 1 lentelėje nurodytų atliekų tvarkymo paslaugų sutarties galiojimo laikotarpiu (78 punktas).

Paslaugos įgyvendinimo metu bus sveriamos, ženklinamos pavojingos atliekos ir išvežamos atliekų naudotojui ar šalintojui. Esant poreikiui atliekos gali būti perpakuojamos (Techninės specifikacijos 1.2 punktas).

<...> atliekų sutvarkymo paslaugų preliminarios apimtys, numatomų tvarkyti atliekų aprašymas pateikiamas 1 lentelėje. Jei atliekų kaube ar konteineriuose būtų nustatytos kitos rūšies pavojingos atliekos negu nurodytos 1 lentelėje, tokiu atveju jos taip pat privalo būti sutvarkytos (galimai atliekos kodas galėtų būti 19 12 11*). Zonos tvarkymo metu susidariusios nepavojingos

KOPIJA TIKR

atliekos privalo būti rūšiuojamos ir paliekamos teritorijoje su perkančiąja organizacija suderintose vietose (Techninės specifikacijos 4 punkto 4 pastraipa).

Techninėje specifikacijoje pateikta atliekų sutvarkymo paslaugų preliminarių apimčių lentelė, sudaryta iš: 1) atliekų išdėstymo zonų (atliekų išdėstymas nurodomas prioriteto tvarka; atliekos turi būti tvarkomos etapais, pagal nurodytą atliekų išdėstymą; atliekų išdėstymo schema pateikiama 1 priede); 2) atliekos kodo (atliekos kodas nurodomas pagal atliktų laboratorinių tyrimų išvadas (priedas Nr. 2); kadangi ne visų laikomų atliekų tyrimai buvo atlikti, dalis laikomų atliekų gali būti priskirtos ir 19 12 11* atliekos kodui); 3) atliekos pavadinimo; 4) preliminarus kiekio tonomis („nuo“ „iki“) (faktinis atliekų kiekis nėra žinomas; atliekų svoris nustatytas preliminarus vertinant konteinerių skaičių bei pripildymą; kadangi prie didelės dalies konteinerių nėra galimybės prieiti ir nustatyti pripildymą, nurodytas atliekų svoris, jas tvarkant, gali kisti); 5) atliekos mėginio Nr.; 6) atliekos mėginio tyrimų protokolo Nr. (atliekų tyrimų protokolai pateikiami 2 priede).

16. Konkurse pasiūlymus pateikė 4 tiekėjai: ieškovė UAB „Sanresa“ (toliau – ir ieškovė), veikusi jungtinės veiklos pagrindu su UAB „Ekometrija“ ir AB „Palemono keramikos gamykla“ ir pasitelkusi du subrangovus – „Fortum Waste Solution A/S“ (Danija) ir „ALS Czech republik s.r.o.“ (Čekija); UAB „Švykai“; tiekėjų grupė, sudaryta iš UAB „Žalvaris“ su UAB „Toksika“; UAB „Eko Balt“.
17. 2018 m. lapkričio 22 d. perkančioji organizacija ieškovės paprašė per 5 darbo dienas pateikti jos pasiūlymą paaiškinančius duomenis, *inter alia*, susijusius su atitinkamų atliekų tvarkymo operacijų pasiskirstymu tarp jos partnerių ir subrangovų; taip pat susijusius su informacija, kuriam konkrečiam subrangovui išduotas leidimas vykdyti tarptautinį atliekų pervežimą.
18. 2018 m. gruodžio 7 d. perkančioji organizacija, susipažinusi su ieškovės pateikta informacija, jai pakartojo, kad tarptautiniam atliekų vežimui taikytinas Reglamentas 1013/2006; pagal jį vežimui atlikti reikalinga turėti leidimą, o šio neturi nė vienas ieškovės pasitelkiamas ūkio subjektas; atsižvelgdama į kasacinio teismo praktiką (2017 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-23-248/2017), ieškovei pasiūlė iki 2018 m. gruodžio 17 d. ištaisyti pasiūlymo trūkumą ir pateikti atnaujintą subrangovų sąrašą, t. y. pakeisti subrangovus.
19. 2019 m. vasario 26 d. perkančioji organizacija nutraukė Konkurso procedūras dėl, jos vertinimu, neaiškių ir dviprasmiškų Konkurso nuostatų, pažeidžiančių viešųjų pirkimų principus; atsakovas nurodė, kad ginčo Konkurso sąlygoje neįtvirtinti reikalavimai, išplaukiantys iš Reglamento 1013/2016; ieškovė šį sprendimą apskundė 2019 m. kovo 7 d. pretenzija.
20. 2019 m. kovo 18 d. perkančioji organizacija nutarė atšaukti savo 2019 m. vasario 26 d. sprendimą nutraukti Konkurso procedūras bei toliau jas tęsti.
21. 2019 m. kovo 19 d. atsakovas raštu ieškovei nurodė, kad šiai suteikia 40 dienų terminą leidimui vykdyti tarptautinį atliekų vežimą pateikti arba subrangovui pakeisti.
22. 2019 m. balandžio 26 d. dėl informacinės sistemos veikimo trikdžių ieškovė paprašė atsakovo pratęsti suteiktą terminą.
23. 2019 m. gegužės 21 d. perkančioji organizacija priėmė sprendimus, kuriais atmetė ieškovės pasiūlymą, paskelbė pasiūlymų eilę, Konkurso laimėtoją (juo išrinko tiekėjų grupę, kurią sudarė UAB „Žalvaris“ ir UAB „Toksika“) ir su juo sudarė viešojo paslaugų pirkimo sutartį.

Atsakovas savo sprendimą atmeti ieškovės pasiūlymą, *inter alia*, grindė vis didėjančia nesutvarkytų atliekų keliamo grėsme aplinkai, Konkurso sąlygų 23 punkte įtvirtintos kvalifikacijos reikalavimų lentelės 1 punktu dėl tiekėjų pareigos turėti teisę verstis veikla turėjimo (šios nutarties 15 punkto 6 pastraipa), šį sprendimą iš esmės motyvavo tuo, kad ieškovė turėjo turėti Aplinkos apsaugos agentūros išduotą leidimą vykdyti tarptautinius atliekų vežimus pagal Reglamento 1013/2006 nuostatas, tačiau per jai suteiktą laiką su Aplinkos apsaugos agentūra

KOPIJA TIKRA

suderino tik garantijos sumą, be to, nors jai buvo pasiūlyta, nepasitelkė naujų subrangovų, kurie turėtų leidimą arba kuriems jis būtų nereikalingas.

24. 2019 m. gegužės 30 d. ieškovė atsakovui pateikė pretenziją dėl savo pasiūlymo atmetimo. Ieškovė teigė, kad ji atitiko tiekėjų kvalifikacijos reikalavimą pagal ginčo Konkurso sąlygą, nes šioje nebuvo įtvirtinto reikalavimo su pasiūlymu pateikti tarptautinio vežimo leidimo. Dėl to perkančioji organizacija po pasiūlymų pateikimo jai išklė naujus reikalavimus, nenustatytus pradinėje Konkurso sąlygų versijoje. Be to, ieškovės vertinimu, pirmiau nurodytas leidimas laikytinas ne kvalifikacijos, o sutarties vykdymo reikalavimu. Ieškovė taip pat pažymėjo, kad bet kokių atveju leidimo vežti atliekas negalėjo gauti, nes Konkurso sąlygose nebuvo nurodytas tikslus jų kiekis ir sudėtis. Ieškovė, be kita ko, teigė, kad sprendimas atmesti jos pasiūlymą, atsižvelgiant į jos santykius su užsienio (Danijos) ūkio subjektu, kvalifikuotinas kaip diskriminacinis.
25. 2019 m. birželio 10 d. atsakovas priėmė sprendimą atmesti ieškovės pretenziją, jame iš esmės pakartojo savo ankstesnių sprendimų motyvus ir susirašinėjimo su ieškove aplinkybes bei jo turinį.
26. 2019 m. birželio 20 d. ieškovė pateikė ieškinį (2019 m. liepos 12 d. ieškovė pateikė ieškinį dėl Konkurso laimėtojo kvalifikacijos vertinimo) pirmosios instancijos teismui (Vilniaus apygardos teismui), šis 2019 m. spalio 2 d. ieškovės ieškinius atmetė; 2019 m. spalio 16 d. ieškovė pateikė apeliacinį skundą, šį apeliacinės instancijos teismas (Lietuvos apeliacinis teismas) 2019 m. gruodžio 18 d. nutartimi atmetė.

Teismai iš esmės konstatavo, kad perkančioji organizacija pagal VPI 47 straipsnį privalo įsitikinti tiekėjų kvalifikacija, todėl ginčo Konkurso sąlygoje galėjo kelti reikalavimą dėl teisės verstis veikla; ginčo Konkurso sąlygą kvalifikavo kaip tiekėjų kvalifikacijos reikalavimą; pripažino pagrįstais atsakovo argumentus, kad ieškovė pagal Reglamentą 1013/2006 perkančiajai organizacijai Konkurse privalėjo pateikti leidimą vežti, nes nusprendė atliekas išvežti į kitą Europos Sąjungos valstybę; tokios išvados nekeičia tai, kad ginčo Konkurso sąlygoje tokio dokumento nebuvo nurodyta, nes jis įtvirtintas imperatyviajame ES reguliavime, todėl jo taikymas nesuponuoja viešųjų pirkimų principo pažeidimo; faktinės aplinkybės (susirašinėjimai; terminų suteikimas leidimui pateikti ir pan.) nedaro įtakos ginčo Konkurso sąlygos kvalifikavimui; siekiant gauti leidimą, nebūtina fiziškai disponuoti atliekomis.

27. 2020 m. sausio 17 d. ieškovė pateikė kasacinį skundą.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

III. Kasacinio teismo argumentai ir pozicija prejudicinio sprendimo priėmimo procedūroje

28. Nagrinėjamoje byloje šalių ginčas kilo dėl ieškovės ir Konkurso laimėtojo pasiūlymų vertinimo teisėtumo kvalifikacijos atitikties iškeltiems reikalavimams aspektu. Pažymėtina, kad šioje kasacinės bylos nagrinėjimo stadijoje aktualus tik vienas iš nurodytų aspektų, susijęs su pačios ieškovės pasiūlymo vertinimu, nes kito tiekėjo pajėgumo vertinimas iš esmės nekelia Europos Sąjungos teisės aiškinimo ir taikymo problemų.
29. Kaip nurodyta pirmiau, kasacinis teismas šioje byloje sprendžia *ex officio* (pagal pareigas) peržengti kasacinio skundo ribas ir pasisakyti dėl Konkurso sąlygų, nors šių teisėtumas byloje nebuvo tiesiogiai kvestionuotas. Ši kasacinio teismo pozicija pagrįsta ne tik viešojo intereso

KOPIJA TIKRA

apsauga bendraja tvarka, bet ir dėl specifinės šioje byloje susiklosčiusios situacijos, kai ieškovė galimai buvo apribota gauti pirmiau nurodytą leidimą vykdyti tarptautinį atliekų vežimą.

30. Nepriklausomai nuo to, kad Europos Sąjungos teisės aiškinimo poreikis kilo dėl šalių ginčo ribas peržengiančios nacionalinio teismo iniciatyvos, Teisingumo Teismas turi kompetenciją šiam teismui pateikti prašomos išaiškinti teisės turinį (žr., pvz., Teisingumo Teismo 2017 m. balandžio 5 d. sprendimą byloje *Borta*, C-298/15, ECLI:EU:C:2017:266; 2018 m. spalio 25 d. sprendimą byloje *Roche Lietuva*, C-413/17, ECLI:EU:C:2018:865). Nutartyje kasacinio teismo bus atskirai pažymėtas Europos Sąjungos aiškinimo ir taikymo poreikis.
31. Teisėjų kolegija šioje byloje pasisako ir teikia klausimus Teisingumo Teismui dėl: a) ginčo Konkurso sąlygos kvalifikavimo; b) tiekėjų teisės verstis veikla turėjimo tikrinimo; c) kai kurių Reglamento 1013/2006 aspektų; d) Konkurso sąlygų dėl pirkimo objekto apibrėžties teisėtumo.

Dėl reikalavimo viešojo pirkimo procedūrų metu pateikti leidimą vykdyti tarptautinį atliekų pervežimą pagal Reglamentą 1013/2006

32. Teisėjų kolegijos vertinimu, pagrindinis teisės klausimas, *inter alia*, susijęs su Direktyvos 2014/24 ir Reglamento 1013/2006 nuostatų aiškinimu ir taikymu, yra dėl ginčo Konkurso sąlygos tinkamo kvalifikavimo – ar tai tiekėjų teisės verstis veikla, ar viešojo pirkimo sutarties vykdymo reikalavimas. Šis klausimas nėra savitikslis, nuo jo iš esmės priklauso perkančiosios organizacijos sprendimo atmesti ieškovės pasiūlymą teisėtumo vertinimas.
33. Šiame kontekste primintina nuosekliai suformuota kasacinio teismo praktika, pagal kurią, sprendžiant perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų ginčus, iš esmės svarbu ne tai, kaip perkančioji organizacija ją įvardija, bet sąlygos turinys; tinkamas pirkimo dokumentų sąlygų kvalifikavimas lems tinkamą VPĮ nuostatų, taikomų skirtingoms pirkimo procedūroms, taikymą, taigi ir tinkamą ginčo sprendimą; tinkamas pirkimo sąlygų turinio nustatymas – būtina sąlyga, siekiant įvertinti, ar perkančiosios organizacijos veiksmai taikant šias sąlygas yra teisėti (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gruodžio 17 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-384-916/2019 40 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
34. Kita vertus, atkreiptinas dėmesys į tai, kad ginčo Konkurso sąlygoje (šios nutarties 15 punkto 6 pastraipa) *expressis verbis* (aiškiai, tiesioginiais žodžiais) neįtvirtintas reikalavimas kartu su pasiūlymu pateikti tarptautinio atliekų vežimo leidimą. Dėl to tarp šalių ginčo nėra. Tai, be kita ko, patvirtinama bent jau dviem byloje nustatytais aplinkybėmis: *pirma*, dėl ginčo Konkurso sąlygos turinio trūkumo, susijusio su netinkamu jos formulavimu, atsižvelgiant į Reglamento 1013/2006 nuostatas, perkančioji organizacija Konkurso procedūras nutraukė (šios nutarties 19 punktas); *antra*, vėliau šį sprendimą atšaukė ir, vadovaudamasi kasacinio teismo praktika dėl pasiūlymo trūkumo, susijusio su teise verstis veikla, ištaisymo, kai tokį trūkumą nulėmė viešojo pirkimo sąlygų turinys, iš ieškovės pareikalavo pateikti pirmiau nurodytą leidimą.
35. Taigi atsakovas ginčo Konkurso sąlygą galiausiai kvalifikavo taip, kad ji, *inter alia*, apima reikalavimą turėti teisę vykdyti tarptautinį atliekų vežimą. Bylą nagrinėję teismai su tokiu vertinimu sutiko. Vis dėlto byloje nepašalintos ieškovės abejonės dėl ginčo Konkurso sąlygos kvalifikavimo. Teisėjų kolegijos vertinimu, tiek perkančioji organizacija, tiek teismai ginčo Konkurso sąlygos kvalifikavimą iš esmės susiejo su kasacinio teismo 2017 m. vasario 14 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-7-23-248/2017 pateiktais išaiškinimais. Vis dėlto nurodytoje precedentinėje byloje pateikti teisės išaiškinimai (dėl jų plačiau bus pasisakoma kitoje dalyje) dėl tiekėjų kvalifikacijos vertinimo, o ne viešojo pirkimo sąlygos galimo kvalifikavimo kaip tiekėjų pajėgumo sąlygos.
36. Šiame kontekste kasacinio teismo ne kartą konstatuota, kad tiekėjo kvalifikacija yra suprantama kaip jo pajėgumas ir pasirengimas tinkamai įvykdyti ketinamus prisiimti pagal viešojo pirkimo

KOPIJA TIKRA

- sutartį įsipareigojimus; tai – objektyvi kategorija (juridinis faktas), kuri žymi tam tikrų praeities (pvz., veiklos pelningumas) ar dabarties (pvz., įmonėje dirbančių darbuotojų kompetencija) faktų egzistavimą; kvalifikacija turi būti įgyta iki pirkimo dokumentuose nustatyto galutinio pasiūlymų pateikimo termino (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 27 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-6-378/2017 31 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Iš esmės analogiškos pozicijos laikomasi ir Teisingumo Teismo praktikoje (žr. Teisingumo Teismo 2013 m. spalio 10 d. sprendimo byloje *Manova*, C-336/12, 42 punktą, ECLI:EU:C:2013:647).
37. Kasacinio teismo praktikoje dėl viešojo pirkimo sąlygų kaip tiekėjų pajėgumo ar sutarties vykdymo reikalavimų kvalifikavimo, *inter alia*, pažymėta, kad tokiam vertinimui svarbu nustatyti, ar atitinkamas reikalavimas pirkimo sąlygose nustatytas tiesiogiai ir vienareikšmiškai bei tokiu būdu, kad atitikties jam vertinimas siejamas su galutiniu pasiūlymo pateikimo terminu, taip pat būtina įvertinti atitinkamą teisinį reguliavimą, iš kurio išplaukia tiekėjo pareiga turėti tam tikrą leidimą vykdyti veiklą (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 30 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-301-469/2017 20 punktą).
38. Nagrinėjamo ginčo kontekste pažymėtina, kad ieškovė viso proceso metu nuosekliai įrodinėjo, jog pagal Reglamento 1013/2006 nuostatas atsakovo reikalautas pateikti leidimas nelaikytinas tiekėjų kvalifikacija, kaip ji suprantama pagal šios nutarties 36 punkte nurodytą jurisprudenciją, o daugiau siejamas su konkrečios sutarties įgyvendinimu. Toks Reglamento 1013/2006, atsižvelgiant į jo nuostatas, aiškinimas, teisėjų kolegijos vertinimu, *a priori* (iš pat pradžių) neatrodo nepagrįstas.
39. Iš tiesų pagal Reglamento 1013/2006 nuostatas matyti, kad leidimas vykdyti tarptautinį atliekų vežimą yra daugiau ne bendrojo, o *ad hoc* (tam kartui) pobūdžio, nes, *inter alia*: a) teisėtu atliekų vežimu, *inter alia*, pripažįstamas toks, kai apie jį pranešama kompetentingoms institucijoms, jos yra išdavusios leidimus, vežimas atliekamas tokiu būdu, kaip nurodyta pranešime ar judėjimo dokumentuose ir pagal Reglamento nuostatas (Reglamento 2 straipsnio 35 punktas); b) prieš atliekant vežimą, reikia iš anksto apie jį pranešti, *inter alia*, nurodant atliekų sudėtį (Reglamento 3, 4 straipsniai); c) pranešėjas ir gavėjas sudaro sutartį dėl pranešime nurodytų atliekų naudojimo ar šalinimo; apie šią sutartį turi būti pateikiama informacija pranešimo pateikimo metu (Reglamento 4 straipsnio 4 dalis, 5 straipsnis); d) prieš atliekant vežimą turi būti išduota finansinė garantija (Reglamento 4 straipsnio 5 dalis); e) vienu pranešimu apimamas tik vienas atliekų identifikavimo kodas, išskyrus tam tikrus atskirus atvejus (Reglamento 4 straipsnio 6 dalis).
40. Vienas iš pagrindinių ieškovės argumentų kvestionuojant atsakovo veiksmus, aiškinant ir taikant ginčo Konkurso sąlygą, – pirkimo objekto apibrėžties trūkumai, t. y. neaiški iš UAB „Ūrus ir ko“ teritorijos išvežtinų pavojingų atliekų sudėtis (atliekų kodai). Kitais žodžiais tariant, ieškovė laikosi pozicijos, kad reikalavimas labai tiksliai užpildyti pranešimą, judėjimo dokumentus ir garantiją iš esmės įrodo jos poziciją dėl ginčo Konkurso sąlygos kaip sutarties vykdymo sąlygos kvalifikavimo.
41. Teisėjų kolegijos vertinimu, vienintelė aplinkybė, kad tam tikrame leidimo ūkio subjektui veikti dokumente nurodoma labai konkreti informacija (pavyzdžiui, atliekos kodas) *per se* (savaime) nepaneigtų galimybės jo (leidimo) kvalifikuoti kaip teisės verstis veikla įrodomosios priemonės. Pavyzdžiui, vienoje kasacinio teismo nagrinėtoje byloje buvo sprendžiama dėl Radiacinės saugos centro išduodamų licencijų verstis veikla su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, šių licencijų prieduose buvo nurodomi medicinos įrenginių (angiografų) konkretūs pavadinimai (modeliai) ir tik dėl šių konkrečių pavadinimų įrenginių ūkio subjektai pagal teisinį reguliavimą galėjo vykdyti veiklą, *inter alia*, pateikti pasiūlymą viešajame pirkime (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. lapkričio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-469-469/2019).
42. Vis dėlto teisėjų kolegija mano, kad nagrinėjamu atveju reikalavimas pateikti leidimą neprilygsta (yra skirtingo pobūdžio) pirmiau nurodytos veiklos su medicinos įrenginiais licencijai, nes leidimas vežti atliekas iš vienos valstybės narės į kitą turi ganėtinai trumpą galiojimą, net ir gavus leidimą vežti atitinkamas atliekas, juo nebus galima pasinaudoti kitą kartą, nes visų pirma leidimo

išdavimo tikslas jau bus pasiektas. Be to, gali skirtis skirtingų vežimų atliekų sudėtis, o jei ji ir lieka ta pati, gali nesutapti tranzito ar paskirties valstybės. Taigi leidimo vežti išdavimas, jo galiojimas ir galimybė juo pasinaudoti priklauso ne tik nuo jį siekiančio gauti subjekto patikimumo, pastangų, bet ir kitų specifinių aplinkybių.

43. Kita vertus, teisėjų kolegija negali ignoruoti aplinkybės, kad pagal Reglamento 1013/2006 nuostatas atitinkamų valstybių – išsiuntimo, paskirties ar tranzito – kompetentingos institucijos turi ganėtinai plačią diskreciją atsisakyti išduoti leidimą, todėl egzistuoja nemaža rizika, kad viešąjį atliekų vežimo konkursą laimėjęs ir sutartį sudaręs tiekėjas ar jo partneris galiausiai negalės teisėtai įvykdyti sutarties. Pavyzdžiui, Reglamento 1013/2006 11 ir 12 straipsniuose įtvirtintos galimybės kompetentingoms institucijoms prieštarauti dėl šalinti ar naudoti skirtų atliekų vežimo gali būti grindžiamos nacionaliniais teisės aktais, viešąja tvarka ir pan.
44. Teisėjų kolegijai kyla abejonų, ar leidimo neišdavimo rizika turėtų būti perkelta perkančiosioms organizacijoms, išrinkusioms viešojo pirkimo laimėtoją ir sudariusioms su juo sutartis. Kita vertus, ginčo Konkurso sąlygą aiškinant kaip kvalifikacijos reikalavimą, tam tikro pobūdžio rizika, *de minimis* (bent jau) susijusi su administracine našta, siekiant gauti leidimą vežti, ir ekonominė našta, siekiant gauti finansinę garantiją (Reglamento 1013/2006 6 straipsnis), neišvengiamai tektų tiekėjui.
45. Kasacinis teismas šiuo aspektu galiausiai vertina, kad dėl ginčo Konkurso sąlygos, atsižvelgiant į leidimo vežti *ad hoc* pobūdį, kvalifikavimo, be kita ko, turi būti sprendžiama pagal Direktyvos 2014/24 nuostatas, *a fortiori* (ypač) jos 58 straipsnį ir XI priedą. Vis dėlto nei pastarajame straipsnyje, nei šios direktyvos preambulėje nėra aiškesnių nuostatų, leidžiančių konkrečiai nustatyti ginčo Konkurso sąlygos tikrąjį turinį, vertinant, kad leidimas vežti atliekas yra tiekėjų kvalifikaciją apibūdinantis elementas. Kitais žodžiais tariant, nėra aišku, ar Europos Sąjungos įstatymų leidėjas, Direktyvoje 2014/24 apibrėždamas sąvoką „tinkamumas vykdyti profesinę veiklą“, turėjo siekti apibūdinti bet kokio pobūdžio situacijas, *inter alia*, apimančias *ad hoc* leidimo vykdyti veiklą išdavimą ir pasinaudojimą juo.

Dėl tiekėjų teisės verstis veikla vertinimo (VPĮ 35 straipsnio 2 dalies 3 punktas)

46. Jei būtų nuspręsta, kad ginčo Konkurso sąlyga kvalifikuotina kaip reikalavimas tiekėjams turėti teisę verstis veikla ir toks reikalavimas išplaukia iš Konkurso ir Reglamento 1013/2006 nuostatų taikymo, todėl tiekėjai turėjo jį atitikti, kyla papildomų klausimų dėl dalyvių pajėgumo vertinimo, atsižvelgiant į Konkurso sąlygų 23.1.2 punktą ir VPĮ 35 straipsnio 2 dalies 3 punktą.
47. Pažymėtina, kad Konkurso sąlygų 23.1.2 punkte (šios nutarties 15 punkto 10 pastraipa) buvo perkelta VPĮ 35 straipsnio 2 dalies 3 punkto nuostata, pagal kurią viešojo pirkimo dokumentuose turi būti, *inter alia*, nurodyta *informacija, kad jeigu tiekėjo kvalifikacija dėl teisės verstis atitinkama veikla nebuvo tikrinama arba tikrinama ne visa apimtimi, tiekėjas perkančiajai organizacijai įsipareigoja, kad pirkimo sutartį vykdys tik tokią teisę turintys asmenys*. Ieškovė savo poziciją dėl jos pasiūlymo atmetimo neteisėtumo, be kita ko, grindžia aplinkybe, kad dėl ginčo Konkurso sąlygos turinio ir Konkurso sąlygų 23.1.2 punkto sisteminio taikymo jos pasiūlymas negalėjo būti atmetas, nes pats atsakovas Konkurso sąlygomis deklaravo, kad tiekėjų teisė verstis veikla tikrinama tik iš dalies.
48. Teisėjų kolegija pažymi, kad Lietuvoje ilgą laiką (iki 2017 m. pradžios) egzistavo iš dalies ydinga praktika, pagal kurią viešojo pirkimo dokumentuose apskritai nebūdavo nustatyti tiekėjų teisės verstis veikla reikalavimai arba jie būdavo suformuluoti pernelyg abstrakčiai nurodant bendrojo pobūdžio sąlygą, nepatikslinant, kokios konkrečiai teisės turėjimo reikalaujama arba kokius tai įrodančius dokumentus reikia pateikti. Kasacinis teismas anuomet laikėsi pozicijos, kad iš skaidrumo principo išplaukia ir reikalavimas laikytis imperatyviųjų teisės normų, įtvirtintų

KOPIJA TIKRA

kituose specialiuosiuose teisės aktuose, todėl iš esmės tiekėjui tekdavo atsakomybė pagal pirkimo objekto apibrėžtį ir kitas techninės specifikacijos nuostatas įvertinti visus reikalingus turėti sertifikatus, leidimus, atestatus ir kitus panašaus pobūdžio specifinės teisės turėjimą liudijančius dokumentus. Tai, be kita ko, lėmė praktiką, kad viešojo pirkimo konkursų nelaimėję tiekėjai galėjo teisėtai (ir sėkmingai) kvestionuoti konkurso rezultatus tuo pagrindu, kad laimėtojas neturi tam tikros specialios teisės verstis veikla, reikalingos sutarčiai įvykdyti.

49. Tokia kasacinio teismo praktika buvo taikoma iki 2017 m. vasario 14 d., kai ne kartą nurodyta nutartimi civilinėje byloje Nr. e3K-7-23-248/2017 buvo pakeista ligtolinė nacionalinė jurisprudencija. Joje, *inter alia*, remiantis Teisingumo Teismo 2016 m. birželio 2 d. sprendimu byloje *Pizzo*, C-27/15 (ECLI:EU:C:2016:404), nurodyta: a) specialiųjų teisės aktų taikymo pirmenybė prieš viešojo pirkimo sąlygų aiškumą suponuoja per didelę perkančiųjų organizacijų diskreciją ir jų piktnaudžiavimo grėsmę; b) perkančiosios organizacijos negali atmesti tiekėjų pasiūlymų pagal iš anksto aiškiai neišviešintus reikalavimus, net jei šie išplaukia iš imperatyviųjų teisės normų; c) jei pirkimo sąlygose aiškiai neišviešinti kituose privalomuosiuose teisės aktuose įtvirtinti teisės verstis veikla reikalavimai, o tiekėjai jų neatitinka, jiems turi būti leidžiama ištaisyti pasiūlymų trūkumą; d) toks pataisymo mechanizmas apima leidimą tiekėjui viešojo pirkimo sutarties vykdymui pasitelkti naujus subjektus – partnerius, subrangovus, jei jis pats negali ar neturi teisės atlikti tam tikrų darbų (teikti paslaugų).
50. Vėlesnėje praktikoje (pirmiau nurodyta nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-469-469/2019) pasiūlymo trūkumo, kurį lėmė neišsamios ir neaiškios pirkimo sąlygos, taisymu pripažinta ir tiekėjo teisė perkančiajai organizacijai pateikti atitinkamą teisės verstis veiklą įrodantį dokumentą, išduotą vėlesne data, nei galutinis pasiūlymo pateikimo terminas.
51. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos įstatymų leidėjas, įgyvendindamas Direktyvos 2014/24 nuostatas, priėmė naujos redakcijos VPĮ, kurio 35 straipsnio 2 dalies 3 punkte, kad būtų išvengta pirmiau aprašytų pasiūlymų atmetimo situacijų pagal aiškiai neišviešintus kvalifikacijos reikalavimus, *expressis verbis* įtvirtino perkančiųjų organizacijų teisę netikrinti (arba tikrinti ne visa apimtimi) aptariamo tiekėjų pajėgumo.
52. Kasacinis teismas, aiškindamas šią normą, pažymėjo, kad į VPĮ iš esmės yra perkelta privatinųjų teisinių santykių praktika atitinkamos veiklos vykdymo teisės turėjimą užtikrinti ne ikisutartiniuose, o sutartiniuose teisiniuose santykiuose (nors perkančiosioms organizacijoms iš tiesų nedraudžiama reikalavimą dėl šio pajėgumo nustatyti viešojo pirkimo dokumentuose); perkančiosios organizacijos bet koku atveju, prieš sudarydamos viešojo pirkimo sutartį, privalo įsitikinti, ar atitinkami subjektai turės teisę prisiimti sutartinius įsipareigojimus ir juos vykdyti (žr. pirmiau nurodytos kasacinio teismo nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-469-469/2019 55 punktą).
53. Be to, sąvoka „kvalifikacija nebuvo tikrinama“, atsižvelgiant į perkančiųjų organizacijų pareigas, išplaukiančias iš skaidrumo principo, apima ne tik prašymą pateikti atitinkamą teisę liudijantį dokumentą, bet pirmiausia – paties reikalavimo dėl šio tiekėjų pajėgumo turėjimo suformulavimą (įtvirtinimą) viešojo pirkimo sąlygose, t. y. laikoma, kad kvalifikacija tikrinama, kai atitinkami reikalavimai nustatyti pirkimo sąlygose ir perkančioji organizacija, vertindama pasiūlymą, paprašo pateikti atitinkamus dokumentus (žr. pirmiau nurodytos kasacinio teismo nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-469-469/2019 54 punktą).
54. Galiausiai, kaip nurodė kasacinis teismas, dėl naujojo reguliavimo leidimas tiekėjui šalinti trūkumą kvalifikuotinas ne kaip bendrųjų teisės normų išimtis, o kaip atskiras institutas – įrodinėjimas, kad pirkimo sutartį vykdys tik tokią teisę turintis asmenys; atsižvelgiant į tai, toks tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų bendradarbiavimas šioje srityje paskelbus galutinius viešojo pirkimo rezultatus nereiškia pakartotinio pasiūlymų vertinimo, todėl atsakingų asmenų teisės vykdyti veiklą įrodinėjimui prieš sudarant viešojo pirkimo sutartį apskritai nėra poreikio *de jure* taikyti kasacinio teismo jurisprudencijoje suformuluotų teisės aiškinimo taisyklių (ar jų išimčių) dėl kvalifikacijos objektyvumo sampratos, ribojimo tikslinti kvalifikacijos duomenis laiko

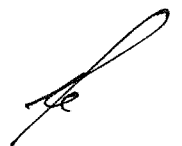
atžvilgiu ar pasitelkti naujus trečiuosius asmenis (žr. pirmiau nurodytos kasacinio teismo nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-469-469/2019 56, 57 punktus).

55. Iš 2017–2019 m. kasacinio teismo praktikos darytina išvada, kad jei perkančioji organizacija nevisiškai ar apskritai netikrina tiekėjų teisės verstis veikla turėjimo, tiekėjas, pripažintas viešojo pirkimo konkurso laimėtoju, prieš sudarymas viešojo pirkimo sutartį, jai privalėtų pateikti tokios teisės turėjimą įrodančius dokumentus, nepriklausomai nuo jų išdavimo datos, o jei jis tokios teisės neturėtų, galėtų pasitelkti naujus subjektus – jungtinės veiklos partnerius ar subrangovus.
56. Teisėjų kolegijai kyla abejonių dėl nacionalinio reguliavimo atitikties ES teisei. Kasacinis teismas ir toliau laikosi pozicijos, kad tiekėjas neturėtų nukentėti dėl to, jog viešojo pirkimo sąlygose nebuvo įtvirtintas konkrečios teisės verstis veikla turėjimo reikalavimas, o jam buvus išviešintam, tiekėjas būtų pasitelkęs trečiuosius asmenis, taigi jam bet koku atveju turėtų būti leidžiama vienokiu ar kitokiu būdu pasitaisyti. Vis dėlto teismui kyla klausimų, ar skaidrumo ir teisėtų lūkesčių principus bei racionalaus viešųjų pirkimų procedūrų atlikimo praktiką atitinka toks nacionalinis reguliavimas, pagal kurį perkančiosioms organizacijoms palikta neribota teisė netikrinti tiekėjų teisės verstis veikla turėjimo, nors jos galimai apie tokios teisės turėjimo poreikį gali (ar turi) žinoti ir suprasti viešojo pirkimo sutarties tinkamo vykdymo grėsmę.

Dėl viešojo pirkimo sąlygų, apibrėžiančių pirkimo objektą, teisėtumo

57. Teisėjų kolegijai, be kita ko, kyla klausimų dėl Konkurso sąlygų, kuriomis apibrėžtas pirkimo objektas, ir dėl kai kurių Techninės specifikacijos nuostatų. Nors ieškovė procese taip pat kėlė panašaus pobūdžio abejonių, tačiau dėl jų neteikė atskirų reikalavimų teismui, todėl kasacinis teismas, kaip nurodyta pirmiau, dėl to sprendžia *ex officio*.
58. Iš Konkurso sąlygų akivaizdžiai matyti, kad perkančioji organizacija nevisiškai žino tikslią išvežtinų atliekų sudėtį ir kiekį. Atrodytų, tokia situacija galėtų būti pateisinama specifinės situacijos – *pas atliekų tvarkytoją UAB „Ūrus ir ko“ aptiktas didelis kiekis neaiškios sudėties pavojingų atliekų, kurias dėl jų būklės (pakuočių yrimo, skysčių sunkimosi į aplinką ir pan.) buvo būtina skubiai išvežti ir sutvarkyti*, dėl kurios atsakovas pasinaudojo teise taikyti pagreitintą Konkurso procedūrą, trumpindamas pasiūlymų pateikimo terminą (šios nutarties 15 punkto 2, 3 pastraipos).
59. Vis dėlto nuo Konkurso paskelbimo iki viešojo pirkimo sutarties sudarymo praėjo metai, o ši ganėtinai ilgą laikotarpį, atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiką ir perkančiosios organizacijos siekį išvengti ekologinės nelaimės, nulėmė ne tik ieškovės inicijuota peržiūros procedūra, bet ir paties atsakovo veiksmai, *inter alia*, sprendimas nutraukti Konkurso procedūras ir vėliau, jas atnaujinus, tęsti. Dėl to, teisėjų kolegijos vertinimu, atsakovas pirkimo objekto apibrėžties trūkumo negali pateisinti skubos aplinkybe. Kasacinis teismas nagrinėjamoje byloje atskirai nespresdė dėl pagreitinotos procedūros vykdymo teisėtumo.
60. Kasacinio teismo ir Teisingumo Teismo šiame kontekste, *inter alia*, ne kartą konstatuota, kad techninės specifikacijos privalo būti pakankamai tikslios, kad konkurso dalyviai galėtų nustatyti sutarties objektą, o perkančiosios organizacijos galėtų sudaryti sutartį, be to, jos turi būti aiškiai išdėstytos, kad dalyviai žinotų, ką apima perkančiosios organizacijos nustatyti reikalavimai; be to, nors perkančioji organizacija ir turi teisę tikėtis, kad suinteresuoti ūkio subjektai bus pakankamai suinteresuoti ir rūpestingi, tačiau tokio teisėto lūkesčio sąlyga yra tai, kad pati perkančioji organizacija turi būti aiškiai suformulavusi savo reikalavimus (Teisingumo Teismo 2012 m. gegužės 10 d. sprendimas byloje *Komisija prieš Nyderlandus*, C-368/10, ECLI:EU:C:2012:284).
61. Kita vertus, net jei ir būtų priešingai, t. y. atsakovas galėtų teisėtai nevisiškai išsamiai apibūdinti pirkimo objektą, teisėjų kolegijai kyla abejonė dėl tokios situacijos teisėtumo pagal Reglamento

KOPIJA TIKRA

1013/2006 nuostatas, ypač jei ginčo Konkurso sąlyga būtų kvalifikuojama kaip teisė verstis veikla. Iš Reglamento 1013/2006 2 straipsnio 35 punkto matyti, kad neteisėtu vežimu, *inter alia*, pripažįstamas toks, kai jis atliekamas tokiu būdu, kuris iš esmės nenurodytas pranešime ar judėjimo dokumentuose. Taigi atliekų vežimo teisėtumas, *inter alia*, priklauso nuo pradinių sąlygų, pagal kurias išduodamas leidimas vežti atliekas, laikymosi.

62. Reglamento 1013/2006 17 straipsnyje nurodyta, kad, atlikus esminius elementų ir (ar) sąlygų pakeitimus, būtina, jei įmanoma, iki išvežimo pradžios apie tai informuoti kompetentingas institucijas ir gavėją; tokiu atveju pateikiamas naujas pranešimas. Vadinasi, viešojo pirkimo sutarties vykdymo metu paaiškėjus tikrajai visų pavojingų atliekų sudėčiai ir kiekiui, vežėjui iš esmės iš naujo reikia pradėti notifikavimo procedūrą.
63. Perkančioji organizacija Konkurso sąlygose nurodė, kad jei jos pačios tirtose talpyklose esančių atliekų sudėtis pasikeistų arba ji būtų nustatyta iš naujo iš netirtų talpyklų, tiekėjas turėtų jas sutvarkyti pagal kodą 19 12 11 („kitos mechaninio atliekų apdorojimo atliekos, kuriose yra pavojingų cheminių medžiagų“) arba pagal kodą 16 10 01 („vandeninės skystosios atliekos, kuriose yra pavojingų cheminių medžiagų“). Teisėjų kolegijai kyla abejonių dėl tokios neišsamios pirkimo objekto apibrėžties alternatyvos Reglamento 1013/2006 nuostatų taikymo aspektu.
64. Pavyzdžiui, pagal Reglamento 5 straipsnį pranešėjas ir gavėjas privalo sudaryti sutartį dėl atliekų naudojimo ir šalinimo. Nėra aišku, ar tokia susitarime, nesant visų reikalingų duomenų apie atliekų sudėtį, jo šalys gali susitarti dėl atliekų vežimo pagal pirmiau nurodytus pavojingų atliekų kodus.
65. Atsižvelgiant į tai, teisėjų kolegijai kyla pagrįsta abejonė, ar pagal bendrąjį viešųjų pirkimų teisinį reguliavimą (Direktyvą 2014/24) ir atitinkamas Reglamento 1013/2006 nuostatas atliekų tvarkymo paslaugų pirkimo atveju perkančiosios organizacijos neprivalėtų kaip įmanoma tiksliau ir konkrečiau apibrėžti išvežtinų ir sutvarkytinų atliekų kiekį, sudėtį ir kitus svarbius duomenis, o ne tai palikti tiekėjų rizikai išsiaiškinti ir prisitaikyti viešojo pirkimo sutarties vykdymo metu.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 3 straipsnio 5 dalimi, 163 straipsnio 9 punktu, 340 straipsnio 5 dalimi, 356 straipsnio 5 dalimi,

n u t a r i a :

Kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą šiais klausimais:

1. Ar Direktyvos 2014/24 18 straipsnio 2 dalis, 56 straipsnio 1 dalies b punktas ir 5 pastraipa, 58 straipsnio 1 dalies a punktas, šio straipsnio 2 dalies 2 pastraipa, Reglamento 1013/2006 3–6 straipsniai ir kitos jo nuostatos (kartu ar atskirai, bet jomis neapsiribojant) turi būti aiškinami taip, kad ūkio subjektui išduodamas leidimas, reikalingas atliekomis iš vienos Europos Sąjungos valstybės narės į kitą vežti, kvalifikuotinas kaip paslaugų sutarties vykdymo, o ne teisės verstis veikla reikalavimas?

2. Jei pirmiau nurodytas leidimas vežti atliekas laikytinas tiekėjų atrankos kriterijumi (tinkamumu verstis profesine veikla), ar Direktyvos 2014/24 18 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 pastraipose įtvirtinti skaidrumo ir sąžiningos konkurencijos principai, 58 straipsnio 1 dalies a punktas, šio straipsnio 2 dalies 2 pastraipa, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 26 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos laisvo asmens, prekių ir paslaugų judėjimo laisvės, Reglamento 1013/2006 7–9 straipsniai (kartu ar atskirai, bet jais neapsiribojant) turi būti aiškinami ir taikomi taip, kad viešojo atliekų tvarkymo paslaugų pirkimo sąlygomis, ypač dėl pasiūlymų pateikimo terminų, nacionaliniams ar užsienio ūkio tiekėjams, siekiantiems atliekas gabenti per Europos Sąjungos valstybių narių sienas,

KOPIJA TIKRA

turi būti sudarytos sąlygos nevaržomai dalyvauti tokiuose pirkimuose, inter alia, jiems turi būti leidžiama pateikti pirmiau nurodytą leidimą, išduotą vėlesne data, nei galutinis pasiūlymų pateikimo terminas?

3. Jei pirmiau nurodytas leidimas vežti atliekas pagal Direktyvos 2014/24 49 straipsnį ir V priedo C dalies 17 punktą, 70 straipsnio 1 dalį laikytinas viešojo pirkimo sutarties vykdymo reikalavimu, ar šios direktyvos 18 straipsnyje įtvirtinti viešųjų pirkimų principai ir 56 straipsnyje nurodyta bendroji sutarčių skyrimo tvarka turėtų būti aiškinami taip, kad viešojo pirkimo procedūrų metu dalyvio, nepateikusio aptariamo leidimo, pasiūlymas negali būti atmestas?

4. Ar Direktyvos 2014/24 18 straipsnio nuostatos, 56 straipsnio 1 dalies b punktas, 58 straipsnio 1 dalies a punktas, šio straipsnio 2 dalis turi būti aiškinami taip, kad jiems prieštarauja toks nacionalinis teisinis reguliavimas, pagal kurį perkančiosioms organizacijoms suteikiama teisė viešojo pirkimo dokumentuose iš anksto nustatyti pasiūlymų vertinimo tvarką, pagal kurią tiekėjų teisė verstis veikla (tinkamumas vykdyti profesinę veiklą) bus tikrinama iš dalies arba visai nebus tikrinama, nors tokios teisės turėjimas yra būtina teisėto viešojo pirkimo sutarties vykdymo sąlyga ir apie tokios teisės poreikį perkančiosios organizacijos gali žinoti iš anksto?

5. Ar Direktyvos 2014/24 18 straipsnio nuostatos, 42 straipsnio 1 dalies 1 pastraipa, Reglamento 1013/2006 2 straipsnio 35 punktas, 5 ir 17 straipsniai ir kitos jo nuostatos turėtų būti aiškinami taip, kad atliekų tvarkymo paslaugų pirkimo atveju perkančiosios organizacijos gali teisėtai įsigyti tokias paslaugas tik tokiu atveju, jei viešojo pirkimo dokumentuose jos aiškiai ir tiksliai apibrėžia atliekų kiekį, sudėtį ir kitas svarbias sutarties vykdymo sąlygas (pavyzdžiui, pakavimą)?

Sustabdyti civilinės bylos nagrinėjimą iki Teisingumo Teismo sprendimo gavimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai:

Sigita Rudėnaitė

Gediminas Sagatys

